

Změny v nemocenském od ledna 2008 se týkají i seniorů

Zákon č.261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, znamenal zásadní změny v celém sociálním systému s dopady i na seniory. To se týká také nemocenského pojištění, v němž došlo mj. ke snížení výše nemocenského a zkrácení podpůrčí doby pro poskytování nemocenského důchodcům. Doba seniorů přináší přehled těchto základních změn obsažených v novele zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců.

Karenční doba se týká i pracujících důchodců

Nejvýznamnější změnou v nemocenském pojištění od ledna 2008 je zavedení karenční doby. Znamená, že se při dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz (PN) po dobu prvních 3 kalendářních dnů se neposkytuje zaměstnanci nemocenské ani jiná náhrada mzdy (platu). Zákon č.54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, nyní stanoví, že nemocenské náleží zaměstnanci, který je uznán dočasně neschopným k výkonu svého dosavadního zaměstnání, trvá-li pracovní neschopnost déle než 3 kalendářní dny. Nemocenské se tedy poskytuje až od 4.kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti. Znamená to, že také senior, jako každý jiný zaměstnanec, stane-li se v zaměstnání práce neschopným pro nemoc, nedostane první tři dny nemoci nemocenské ani jinou náhradu mzdy. To se týká, stanou-li se dočasně práce neschopnými pro nemoc, těch, kteří po vzniku nároku na starobní důchod pracují tzv. na procenta bez pobírání důchodu, a stejně tak i těch, kteří již starobní důchod v plné výši pobírají a mají současně uzavřen pracovněprávní vztah na dobu určitou nejvýše jednoho roku. U nich zavedení karenční doby ovlivnilo i délku jejich podpůrčí doby. Ochranná lhůta, v níž vznikne po skončení zaměstnání ještě nárok na nemocenské, bylo od 1.1.2008 sníženo ze 42 na 7 kalendářních dnů.

Podpůrčí doba u pracujících důchodců o 3 dny kratší

Ti senioři, kteří o přiznání starobního důchodu ještě nepožádali a pracují tzv. na procenta a zvyšují si tak procentní výměru svého starobního důchodu, za každých takto odpracovaných 90 kalendářních dnů o 1,5% výpočtového základu, jsou zaměstnanci jako každý jiný a jejich zákonná podpůrčí doba pro poskytování nemocenského, trvá-li pracovní neschopnost, je jeden rok. Jinou a kratší podpůrčí dobu mají poživatelé starobního a plného invalidního důchodu. Ta do 31.12.2007 činila 84 kalendářních měsíců, ale od 1.1.2008 v reakci na zavedení karenční doby byla snížena na 81 kalendářních dnů (§ 21 zákona) při jedné pracovní neschopnosti. Při více pracovních neschopnostech činí 81 kalendářních dnů v jednom kalendářním roce.

Nová výše nemocenského

Od ledna 2008 je výše sazby nemocenského odstupňována délkou pracovní neschopnosti (§ 17 odst.2 zákona č.54/1956 Sb.). Za 1. až 3. kalendářní den činí 0% denního vyměřovacího základu (DVZ), od 4. do 30. kalendářního dne 60% DVZ, od 31. do 60. kalendářního dne 66% DVZ, a od 61. kalendářního dne 72% DVZ (do 31.12.2003 činila sazba za tyto první 3 dny pracovní neschopnosti 50% DVZ a od 1.1.2004 do 31.12.2007 25% DVZ. Do 31.12.2007 činila od 4. dne pracovní neschopnosti nebo karantény procentní sazba nemocenského 69% DVZ).

Bude-li senior v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz např. 14 kalendářních dnů, nedostane za první 3 dny tedy nic a od 4. dne nemocenské ve výši 60% DVZ. Při onemocnění v loňském roce by dostal za prvé 3 dny 25% DVZ a za zbývajících 11 kalendářních dnů 69% DVZ.

Oproti dřívějšímu se při stanovení DVZ pro výpočet nemocenského **pro celou dobu jeho pobírání započítává příjem občana**, z něhož se dávky vypočítávají, **do první redukční hranice 550 Kč pouze 90%** (do 31.12.2007 se takto částečně příjem započítával pouze pro výši nemocenského v prvních 14 kalendářních dnech PN). To má negativní dopad na výši dávky. Pokud jde o druhou redukční hranici, i nadále platí, že nad 550 Kč do 790 Kč se příjem započítává 60 % a k částce nad 790 Kč se nepřihlíží.

Výše nemocenského v roce 2008 bude také negativně ovlivněna nevalorizováním redukčních hranic 550 Kč a 790 Kč podle růstu mezd. Bylo rozhodnuto, že automatická valorizace těchto redukčních hranic se pro rok 2008 nepoužije.

Maximální denní vyměřovací základ (MDVZ) pro výpočet nemocenského se tedy s pomocí těchto redukčních hranic snadno vypočte:

první redukční hranice 550 Kč x 0,90 = **495 Kč**.

790 Kč – 550 Kč = 240 Kč.

240 Kč x 0,60 = **144 Kč**.

495 Kč + 144 Kč = 639 Kč.

Maximální denní výše nemocenského tedy činí:

od 4. do 30. kalendářního dne 384 Kč (60% MDVZ). Výpočet: 639Kč x 0,60 = 383,40 Kč = 384 Kč,

od 31. do 60. kalendářního dne 422 Kč (66% MDVZ). Výpočet: 639Kč x 0,66 = 421,74 Kč = 422 Kč,

od 61. kalendářního dne 461 Kč (72% MDVZ). Výpočet: 639 Kč x 0,72 = 460,08 Kč = 461 Kč.

Při měsíční pracovní neschopnosti v délce 30 kalendářních dnů činí od 1.1.2008 maximální výše nemocenského 10.368 Kč (384 Kč x 27 dnů). V roce 2007 činilo nemocenské za tuto dobu 12.995 Kč. Maximální výše měsíčního nemocenského v roce 2008 je tedy o 2.627 Kč nižší.

Nižší je od **1.1.2008 také výše podpory při ošetřování člena rodiny. Činí za kalendářní den 60% denního vyměřovacího základu**, zatímco do 31.12.2007 činila 69% denního vyměřovacího základu (§ 25 odst.5 zákona).

Nově nemocenské maximálně do skončení zaměstnání

V § 21 zákon nově stanoví, že **nemocenské se poživateli starobního nebo plného invalidního důchodu poskytuje nejdéle do dne, jímž končí zaměstnání. Stejnou úpravu má podpora při ošetřování člena rodiny (§ 25 odst.7 zákona)**. Předkladatel novely zákona

to zdůvodnil tím, že poživatelé těchto důchodů jsou již zabezpečeni ze systému důchodového pojištění a po skončení zaměstnání jim proto žádný příjem neuchází.

Odejmout lze i vyplacené nemocenské

Nově zákon od 1.1.2008 také zakotvil, že při **zjištění porušení léčebného režimu zaměstnancem je možné nemocenské krátit nebo odejmout již ode dne porušení léčebného režimu**. Tzn. i zpětně za dobu, kdy bylo vyplaceno, což dosud nebylo možné. Zákon č.54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, stanoví, že bude-li z důvodu porušení léčebného režimu **zkrácena nebo odejmuta již vyplacená dávka, bude považována za přeplatek na straně pojištěnce, který je pojištěnec povinen vrátit** (§ 47 odst. 2 zákona č.54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců).

Za přeplatek, který je příjemce nemocenského povinen vrátit, se vždy považuje nemocenské vyplacené poživateli starobního nebo plného invalidního důchodu za dobu delší, než 81 kalendářních dnů, v důsledku zpětného přiznání starobního nebo plného invalidního důchodu (§ 48 odst.2 zákona).

Při trvání nároku i v roce 2008 nemocenské v dřívější výši

Jestliže nárok na nemocenské nebo podporu při ošetřování člena rodiny vznikl před účinností nové právní úpravy a trvá i po tomto datu, poskytují se dávky i v roce 2008 za podmínek, ve výši a po dobu podle dřívější právní úpravy.

JUDr. Zdeněk Hájek, Rada seniorů